

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT

ALS BENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr H. Bergema, Karoel; Dr F. A. den Boeft, Rotterdam; Dr E. T. v. d. Born, Heemstede; Mr A. Bouman, Potterdam; Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Mevr. W. Cremer—de Vries, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Dr D. v. Dijk, Groningen; Drs D. J. Galle, Kampen; Mevr. G. Gilhuis—Smitskamp, Mijdrecht; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. van Herksen, Ermelo; Dr B. Holwerda, Amersfoort; A. Janse, Biggkerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. L. Koole, Vreeland; Dr E. D. Kraam, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr J. v. d. Linden, Poerworedjo; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Mevr. C. E. Th. Luijkemaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meijma, Groningen; Dr H. Mulder, Deventer; Dr A. Ringnalda, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; C. Rijsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wanswerd; Dr J. Smelik, 's-Gravenhage; Dr H. Smilde, Groningen; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr N. Streefkerk, Wollega; D. Stroo, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia Pa.; Dr C. Veenhof, Haarlem; Drs M. B. v. 't Veer, Groningen; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr H. J. Westerink, Leiden; Dr D. K. Wielenga, Capelle a. d. IJssel; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Dr S. U. Zuidema, Solo.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V., Goes.
Telefoon No. 58. — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f7.50 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Het koninkrijk Gods en de koninkrijken der aarde, I. — Uit de Schrift: De boetegezant - Gods laatste geschenk, Openb. 11:3. — Kerkelijk leven: „Het verbond Gods“, V. Scheuring in Amerika, XII. Prof. Wijn-gaarden over Jeremia 31. De Kleine Catechismus van Zacharias Ursinus, IX. — Even parkeren: Een merkwaardig gebed. — Literatuur en kunst: Twee boeken uit de V.C.L.-bibliotheek. — Uit de buitenl. kerken: Eene Amerikaanse synode in zitting, IV. — Uit het pol. en soc. leven: Christendom en Economie, II. — Perschoonw. — Kerkenieuws. — Bijlage: Heidelb. Catechismus, blz. 193—200.

HOOFDARTIKEL

„Het Koninkrijk Gods en de Koninkrijken der aarde.“¹⁾
(Art. 36.)

I.

„Verbond en Koninkrijk.“

De verhouding van Kerk en Staat is nog een vraagstuk. Een vraagstuk dat ten volle onze belangstelling verdient. Het vraagstuk bestaat in de praktijk en waarlijk niet alleen buiten de grenzen van ons land. Al zou dat op zich zelf reeds voldoende reden zijn er ons mee bezig te houden. Echter het probleem bestaat nog evengoed in ons land. Wat betreft de kerkelijke belijdenis, legt de voortdurende stroom van literatuur, w.o. b.v. een brochure als die van Dr van Lonkhuyzen uit eigen kring²⁾, getuigenis af van het bestaan van het probleem, terwijl op politiek terrein de hoofdar-tikelen in „De Standaard“ in den laatsten tijd³⁾ het bewijs leveren.

Op dit punt gaan niet alleen Roomsche en protestantsch-christelijke politieke partijen uiteen — maar ook ligt hier verschil tusschen die protes-tantsch-christelijke partijen onderling. Men zal zeker bij het debat over dit punt niet kunnen zeggen, dat 't over een futiliteit gaat, die weinig praktische beteekenis heeft.

Het is reeds zonder meer duidelijk dat we dit probleem niet zonder meer naar het politieke terrein verwijzen. Een redeneering als: „politiek is de zaak niet opgelost, maar als kerk hebben we ons standpunt bepaald“, met een verwijzing naar art. 36, houdt geen steek. Niet alleen is art. 36 gewijzigd (en was dus blijkbaar niet af), maar ook, er zullen er onder ons niet veel zijn, die meenen dat na de wijziging van 1905, waarbij één zinsnede zonder meer weggelaten is, dat art. 36 wel af is, het standpunt van de kerk in deze kwestie is bepaald. Ik verwees al naar Van Lonkhuyzen, die, naar ik meen, terecht bezwaren tegen deze redactiewijziging inbrengt. En in de erkenning van het vraagstuk staat hij zeker niet alleen. Ik zou nog kunnen wijzen op wat Dr Popma in zijn referaat over de „Hedendaagsche vragen over de Algemeene Genade“ schreef.⁴⁾

„Dm — men kan niet zeggen: „Nu ja, 't vraag-stuk is wel niet door- en uit-gedacht“, en we zijn er niet mee klaar — maar praktisch hebben we de oplossing toch gevonden met „een vrije

Kerk in een vrijen Staat“. Allereerst moet daar-legenover zeker de vraag gesteld of we wel een afdoende praktischen regel kunnen hebben, als 't vraagstuk niet is doorgedacht. Maar bovendien is in dit speciale geval de praktische regel zeker niet afdoende. Wie immers den praktischen regel „een vrije kerk in een vrijen staat“ goed aanziet, moet opmerken dat hier wel kerk en staat van elkaar worden losgemaakt, maar daarmee wordt dan ook over de positieve verhouding van kerk en staat nog niets gezegd. Anders gezegd: onze praktische regel stelt vast dat er een afstand is, maar regelt de verhouding van de twee grootheden aan weerszijden van dien afstand niet.

Het vraagstuk van de verhouding van kerk en staat, dat ik wil bespreken, heb ik in den titel aangeduid als de verhouding van het Koninkrijk Gods en de aardsche koninkrijken. Van deze op-zettelijke verandering zal ik in de eerste plaats rekenschap hebben te geven. Daarna zal ik, omdat de kwestie van art. 36 niet te verstaan is zonder het historisch verband eenigszins te kennen, de voorgeschiedenis van art. 36 in korte trekken moeten toelichten. Waarna we in de derde plaats de aangebrachte of voorgestelde wijzigingen van art. 36 kunnen nagaan, om tenslotte de verhou-ding uit de Schrift te zien en te trachten enkele praktische richtlijnen te trekken.

De omzetting van het vraagstuk over de verhouding van kerk en Staat in het vraagstuk over de verhouding van het Koninkrijk Gods en de aard-sche koninkrijken, is meer dan een kwestie van woorden. Met deze omzetting doen we, meen ik een belangrijken stap in de richting van een even-tuele oplossing. Deze belangrijkheid wettigt even breder op deze omzetting in te gaan.

Er is reden om in plaats van: de kerk, te spreken van: het Koninkrijk Gods. Daarvoor is aller-eerst een principiële reden. Deze reden is, kort omschreven, dat in de Schrift het Koninkrijk Gods totaal iets anders is dan de kerk. Nu staat de zaak zóó, dat onder ons geen welomschreven definitie van het Koninkrijk Gods bestaat. Onder eenige reserve zou ik het Koninkrijk Gods als volgt wil-len omschrijven: Het Koninkrijk Gods is het herstel van de heerschappij Gods in den, van Hem afgevallen, kosmos.

Echter liggen in ons dagelijksch spraakgebruik de begrippen kerk en Koninkrijk Gods vlak bij elkaar. Onder arbeid in het Koninkrijk Gods verstaan we allereerst 't werk van zending en evan-gelialisatie, misschien 't werk op sociaal terrein — maar in elk geval verstaan we er onder een werk dat in meer of minder nauw verband staat met de kerk en vallen we het op als een, min of meer bepaald, DEEL van heel ons werk dat we op aarde doen.

Nu heeft ook Dr Popma in zijn referaat op dat onderscheid tusschen kerk en Koninkrijk Gods gewezen. Hij erkent dat onderscheid als zóó be-langrijk, dat hij oordeelt, dat de vraag naar de verhouding van de christelijke overheid en het Koninkrijk Gods pas beantwoord kan worden „als breder gehandeld is over kerk (als instituut en organisme) en Koninkrijk Gods“⁵⁾. Het spijt mij dat hij daarbij geen aandacht schonk aan wat ik juist over dit punt in mijn dissertatie schreef⁶⁾ — omdat ik nu van zijn ongetwijfeld opbouwende critiek geen gebruik kan maken. Ik houd nu uit zijn opmerking niet meer over dan dat ook hij 't onderscheid van kerk en Koninkrijk Gods erkent en dan nog wel als zeer belangrijk.

Voor ik verder ga, dien ik nu eerst de boven gegeven definitie van het Koninkrijk Gods, uit de Schrift gevonden, nader toe te lichten en 't verschil tusschen deze omschrijving en ons spraak-gebruik aan te geven. De Graaf heeft in z'n referaat over het Koninkrijk Gods voor de Cal-vinistische Studentenbeweging⁷⁾ gewezen op de verhouding van Verbond en Koninkrijk. De rede-neering van De Graaf komt hierop neer: Verbond en Koninkrijk omvatten dezelfde kringen. Met Ver-bond wordt die kring in het Oude, met Koninkrijk in het Nieuwe Testament aangeduid. Bij Verbond staat meer de gemeenschap met God op den voor-grond, bij Koninkrijk de heerschappij van God over den mensch. In Gen. 1 wordt ons 't Konink-rijk geopenbaard, en in Gen. 2 't Verbond. En dan zegt hij: „We mogen nooit vergeten dat achter Gen. 2, Gen. 1 staat. Te zijner tijd moet het Koninkrijk naar voren komen.“⁸⁾

In dezelfde richting (heerschappij in 't Nieuwe Testament voor gemeenschap in 't Oude) wijst ook de onderscheiding in beleekenis van 't woord voor Verbond in het Oude Testament (Berith) en het Nieuwe Testament (diatheke). Prof. Grosheide zegt daarvan in zijn „Kommentaar op Mattheus“⁹⁾: „In het oudtestamentisch woord staat meer het dilepaurisch karakter op den voorgrond, in het nieuwtestamentisch meer het monopleurisch ka-rakter.“

In mijn dissertatie heb ik dezelfde punten onder-zocht op de brieven van Paulus. Wanneer ik me ook in 't vervolg voor de Schrift tot de brie-ven van Paulus beperk, is dat om persoonlijke redenen. Te zijner tijd hoop ik 't onderzoek van de Schrift op dit punt uit te breiden. Voorloopig is deze beperking ook geen bezwaar, omdat een bepaald onderdeel van de Schrift niet met 't geheel van de Schrift in strijd zal zijn.

Wat nu mijn eigen onderzoek inzake dit punt betreft, wijs ik allereerst op 1 Kor. 6. Paulus spreekt daar over het al of niet beërven van het Koninkrijk. Tegenover vs. 11a, dat spreekt van het niet beërven van het Koninkrijk, verwachten we in vs. 11b iets over het wel-beërven. In plaats daarvan spreekt de apostel over den doop, als teken des Verbonds. Wanneer Paulus dus wil spreken over het deelhebben aan het koninkrijk, kan hij dat blijkbaar doen door te spreken over het behooren tot het Verbond.

In dit licht is 't van beleekenis dat Paulus in Kol. 4:11, sprekende over de Joden van wien er twee medearbeiders zijn in het Koninkrijk, in dat verband de Joden aanduidt met den term „uit de besnijdenis“. Krachtens de besnijdenis mocht van alle Joden verwacht, dat ze medearbeiders in het Koninkrijk zouden zijn. Weer dus 't verband tusschen Verbond (besnijdenis) en Koninkrijk, dat op de gelijkheid van de twee kringen (Verbond en Koninkrijk) duidt.

Blijkens Ef. 2:11—18 is het burgerschap van het Koninkrijk nu niet meer (dus vroeger wel), beperkt tot 't volk des Verbonds. De kring van burgers was dus de kring van het Verbond.

En tenslotte, in Rom. 4:10b, 11, wordt de be-snijdenis, het zegel des Verbonds, als het zegel der gerechtigheid des geloofs genoemd. (Overgeno-men is deze uitdrukking in ons doopsformulier, waar in 't verband ook sprake is van het Konink-rijk.) En deze gerechtigheid is, juist blijkens die eerste hoofdstukken van den brief aan de Romei-nen, bij Paulus een synoniem van het Koninkrijk. Dan heet 't zegel van het Verbond hier 't zegel van 't Koninkrijk.

We mogen ook uit de brieven van Paulus conclu-deeren, dat Verbond en Koninkrijk dezelfde groot-

7) S. G. de Graaf. Het Koninkrijk Gods. (Uitgave van Calv. Stud. Bew. 1936.)

8) De Graaf, Kon. Gods, p. 16, 17.

9) Dr F. W. Grosheide. Kommentaar op Mattheus, p. 317.

1) We herinneren — zulks ter voorkoming van overhaas-te conclusies — aan den door onze Redactie voor hoofdar-tikelen steeds gehandhaafden, en in het openingsnummer van ons blad aanstonds vooropgeplaatsten regel, dat meer dan één reformatorische strooming aan het woord zou kunnen komen. — Redactie.

2) Dr J. v. Lonkhuyzen. De blijvende Schriftuurlijke grondgedachte van art. 36 onzer geloofsbelijdenis. Wever, Franeker, 1939.

3) Men zie, vooral „De Standaard“ van Zaterdag 3 Juni 1939.

4) S. J. Popma. Hedendaagsche Vragen aangaande de Al-gemeene Genade. (Publicaties van de Reunisten-organisatie van N. D. D. No. 11.)

5) Popma. Vragen aangaande de Algemeene Genade, p. 20.

6) Het Koninkrijk Gods bij Paulus.

heid aanduiden met verschillende naam en onder verschillend aspect.

Tegenover deze overeenkomst van Verbond en Koninkrijk is het verschil des te opvallender. Ik noemde dat reeds: Verbond is het woord voor het Oude Testament, Koninkrijk voor het Nieuwe Testament. Bij Verbond ligt meer nadruk op de gemeenschap (van God met den mensch), bij Koninkrijk op de heerschappij (van God over den mensch). Het Verbond betekent dat God met den mensch in gemeenschap treedt, en in dien weg komt God weer tot heerschappij over den mensch. (En wordt die heerschappij ook door den mensch erkend.) En nu gezien in het raam van de geschiedenis der Godsopenbaring de periode van het Koninkrijk volgt op de periode van het Verbond, kunnen we zeggen: Het Verbond der genade heeft als doel het Koninkrijk der genade op te richten. Dat doel heeft de prediking van het Verbond nu nog.

Adam's breken van het Verbond is het ontkennen van Gods heerschappij. God geeft dan den kosmos over aan den satan. Satan is de vorst der wanorde — dat breekt in alles de orde Gods in den kosmos af. In Christus herstelt God de gemeenschap met den mensch — en daarin met den kosmos. De breuk tusschen God en den kosmos loopt over den mensch, maar het herstel van de breuk ook, in den Middelaar. De Vleeschwording des Woords is een zeer belangrijk moment in het herstel der gemeenschap. Het heet dan ook dat 't Koninkrijk nabij gekomen is. Nabij — 't is er dus nog niet. Als Christus in Zijn offer de gemeenschap hersteld heeft en na Zijn opstanding is opgeklimmen tot Gods troon — dan is het Koninkrijk er. Nog altijd regeert Christus, uit den hemel, door Zijn Geest op de aarde, met het Woord. En herstelt daarin de gemeenschap met het doel het Koninkrijk Gods tot de volkomenheid te brengen, die het na den jongsten dag hebben zal.

We kunnen nu betreffende de vergelijking van Verbond en Koninkrijk in de brieven van Paulus tot een conclusie komen. Het Koninkrijk is het herstellen van de heerschappij Gods in den kosmos door Christus. Dat doel wordt bereikt door 't herstel van het Verbond. Maar nu heeft ook 't Koninkrijk dezelfde grenzen als 't Verbond. Het Verbond belooft den mensch Gods gemeenschap in heel zijn leven. En het Koninkrijk eischt van den mensch de erkenning van Gods heerschappij in heel het leven. De eisch van het Koninkrijk geldt niet alleen voor „geestelijken arbeid“, maar arbeid in het Koninkrijk Gods is arbeid in het gansche leven, verricht in de erkenning van Christus' Koningschap. Niet een deel van onze arbeid, maar al onze arbeid is, zóó verricht, arbeid in het Koninkrijk Gods.

L.

H. J. W.

UIT DE SCHRIFT

De boetgezant — Gods laatste geschenk.

En Ik zal Mijn twee getuigen macht geven, en zij zullen profeteeren duizend twee honderd zestig dagen met zakken bekleed.

Openb. 11: 3.

De werkelijkheid, die de Openbaring aan Johannes ons voorhoudt is, dat de wereld zich niet bekeert op de prediking van Jezus Christus. Zij verwerpt in ongelof de heilsfeiten, die God haar doet verkondigen. Ja, haar verzet tegen God en Zijn Gezalfde groeit en openbaart zich in haar anti-christelijke cultuurstreven. En om deze verwerping van Jezus Christus en haar verharding in de zonde komen de gerichten Gods over de wereld. Maar ook op deze oordeelen verootmoedigt de wereld zich niet. Zij verhardt zich telkens, gelijk ook Farao deed. In Openb. 9 lezen wij dan ook, dat de overigen der menschen, die niet gedood waren door de plagen Gods, zich niet bekeerden. En dat zich niet bekeerden is het angstwekkende in dit laatste bijbelboek.

Maar de Heere laat deze zich niet bekeerende wereld niet ongewaarschuwd. Hij geeft haar Zijn „twee getuigen“. En deze getuigen hebben hun eigen betekenissen voor deze wereld. God heeft aan hun woord en hun gebed verbonden de gerichten over de wereld. Zij profeteeren van deze gerichten en zij onthouden deze gerichten.

Wie zijn deze „twee getuigen“? Hun wijze van optreden doet denken aan Mozes en Elia, (vs. 6). Mozes heeft voor Farao „getuigd“ van de gerichten Gods, en hij heeft gebeden of God Zijn Naam aan Farao heiligen wilde. Door het optreden van Mozes bleef Farao tot het einde toe gewaarschuwd. Zijn verschijning aan het hof was ook nog genade. Mozes was als getuige van God tevens bewijs van de onferming Gods. Na elk gericht kwam de oproep tot geloof en bekeering. Elia heeft van de oordeelen Gods „getuigd“ voor Achab, en door zijn gebed de gerichten over

Israël doen komen, (Jac. 5:17). Door het optreden van Elia bleef Achab gewaarschuwd, en werd hij opgeroepen tot boete en berouw. Zoo was hij nog Gods schoone gave aan het afvallig bondsvolk.

Wanneer wij deze grondtrekken van de Oud-Testamentische getuigen terugvinden in de „twee getuigen“, op wie het einde der eeuwen gekomen is, kunnen wij ons een beeld vormen van hun wijze van optreden. De „twee getuigen“ zijn zij, die voor het front der wereld getuigen van de waarachtigheid Gods in Zijn toorn over de zonde en in Zijn liefde over wie zich bekeert. Zij stellen de wereld schuldig om haar verwerpen van den Christus, en profeteeren van de gerichten Gods. En zij bidden of de Heere Zijn Naam heiligen wil, of Hij nu ook doen wil wat Hij gesproken heeft. Zoo geven deze „twee getuigen“ aan de woorden der profetie hun doorwerking in deze wereld, dat er genade is voor wie zich bekeert en eeuwig verderf voor wie in zijn zonde blijft. Johannes ziet deze „twee getuigen“ met zakken bekleed. In treurgewaden als één permanent protest tegen de zonde, de ongerechtigheid, en als één doorgaand leeddragen over een wereld, die haar verderf tegemoet gaat, die steeds gaat bloeden aan duizend wonden en straks geheel ten onder gaat. Deze „twee getuigen“ zijn niet opgetreden in eigen kracht, maar in hen werkt de kracht van den Geest. Die thans alle zonde en ongerechtigheid gaat wegbranden uit de wereld naar het recht van Christus' kruis. In het woord dezer „getuigen“ treedt dan ook de wereld tegemoet de zuiverende, reinigende en heilgende gloed van den Geest des Heeren, zoodat hun woorden ook een vuur is, dat de menschen, die zich niet bekeerden, verteert. En zij profeteeren voor het front der wereld 1260 dagen. Dat is heel den tijd van Christus' hemelvaart tot aan Christus' wederkomst. Zij gaan dus uit de wereld niet meer weg. Zij blijven tot het einde. Zij voleindigen hun getuigenis.

Zoo komt er spanning in het optreden van deze getuigen, oneindig veel grooter dan in het optreden van Mozes en Elia. Want Johannes ziet de gerichten zwaarder worden. De wereld wordt al meer verdorven. Zij schrompelt al meer weg onder de gerichten Gods. En na elk oordeel bekeert de wereld zich niet, maar groeit zij in haar verzet om zich Gode te onderwerpen. En na elk gericht treden de getuigen weer op en blijven protesteeren en profeteeren. Zij mogen en kunnen niet meer weg, hoe groot de haat der wereld ook wordt vanwege hun getuigenis. Deze „twee getuigen“ zijn dus Gods laatste geschenk aan de wereld. Nu blijft zij tot het laatste toe opgeroepen tot geloof en bekeering. En dit laatste geschenk vertolkt al Gods lankmoedigheid. Deze is zóó groot, dat Hij Zijn getuigen er om laat doodslaan op de brede straat der groote stad, (vs. 8).

Wie heeft nu waarachtig lief? Hij, die uit den Geest leert „getuigen“ tot de wereld en leert bidden voor de wereld. Wie heeft nu waarachtig lief? Hij, die uit den Geest zijn plaats vindt aan het front der wereld en daar door den Geest en uit het Woord profeteert en bidt. Er wordt zóó veel over de kerk geklaagd, dat zij haar roeping in deze wereld niet verstaat, die bezig is dood te bloeden aan haar wonden. Maar hebben deze klagers dan wel op de getuigen gelet op deze boetgezanten, verwekt uit den Geest en profeteerend door den Geest? Zij zijn Gods schoonste, maar ook Gods laatste geschenk aan deze wereld. Deze getuigen hebben waarachtig lief. Zij protesteeren tegen de zonde. Zij blijven „getuigen“ van Jezus Christus. Zij roepen op tot geloof en bekeering. Zij hebben zóó lief, dat zij blijven aan het front, totdat zij er doodgeslagen worden. En zij doen hun getuigenis, geleid door den Geest, zóó schoon en zóó zuiver, dat door de oordeelen, die komen op hun woord en hun gebed, de kerk uit de wereld (Mozes) en de wereld uit de kerk (Elia) getrokken wordt. Zij beschadigen het werk Gods niet, gelijk de discipelen het deden in Lucas 9, maar zij spreken en bidden conform het woord der profetie.

Zoo moeten wij de liefde voor de wereld, die haar verderf tegemoet gaat, niet leeren uit onszelf, maar uit de profetie. Dan doorzien wij de lankmoedigheid Gods. Wij zijn Zijn laatste geschenk aan deze zich verhardende wereld. Hij heeft nog zóó lief, dat Hij ons er om dood laat slaan, en onze stem laat verstikken in bloed en vuur en rookdamp. Dan zullen wij ons ook verre houden van alle sentimentaliteit, maar eerst zelf de woorden der profetie „eten“, die zoet zijn in den mond, en bitter in den buik. En zelf de profetie „gegeten“ hebbende, zullen wij tot het einde toe „getuigen“.

Wie dat doet, heeft waarachtig lief.

H.

v. d. B.

IEDERE POST BRENGT ONS BESTELLINGEN OP RONDOM DE REFORMATIE

door A. JANSE

WAS DE UWE DAAR OOK REEDS BIJ?

Zie advertentie op blz. 352.

KERKELIJK LEVEN

„Het verbond Gods“. (V.)

Verleden week beloofden we, nog wat uit de oude doos te zullen ophalen.

We gaan daartoe weer een uitstapje maken eerst naar de Christelijke Gereformeerde Kerk in Nederland, en daarna naar die in Amerika. De een wil met ons niet samenleven, wij met haar wel; met de andere onderhouden we nauwe betrekkingen.

Letten we eerst nog eens op het reeds genoemde vragenboekje, dat van chr. geref. zijde is verschenen, en waaruit ik in „De Bazuin“ van 9 Sept. 1927 enkele aanhalingen gaf. Volgende vragen en antwoorden zijn daaruit opmerkelijk:

V. Hoe denken wij over het genadeverbond?

A. Het genadeverbond is de weg langs welke God door Christus den Borg tot eigendom wordt van den zondaar en hij het eigendom Gods, het is opgericht terstond na den val met den UITVERKOREN ZONDAAR.

V. Hebt gij niet opgemerkt, dat de betekenis van het genadeverbond met den vrederaad bij de Gereformeerden zeer weinig verschilt?

A. O zeker, maar het verschil is duidelijk, daar de vrederaad van eeuwigheid is en het genadeverbond in den tijd opgericht, in den vrederaad zijn de partijen Vader, Zoon en H. Geest, in het genadeverbond een genadige God en de UITVERKOREN zondaar, waartusschen Christus als Hoofd en Middelaar staat, in den vrederaad ligt Gods voornemen, in het genadeverbond begint de uitvoering van dat voornemen, in den vrederaad is het toekomstig heil des zondars nog verborgen, en in het genadeverbond wordt dat heil geopenbaard.

V. Is er met de vereeniging ook een vreemd gevoelen omtrent de kerk ingeslopen?

A. Ja, dat gevoelen blijkt hierin, dat gelijk men in de leer van het genadeverbond spreekt van een soort bondelingen, n.l. de geloovigen in Christus, en onwillekeurig de bloote belijders ook onder de recht geloovigen telt, zoo rekent men de leden der kerk, wij men het hart niet kan peilen tot het mystieke lichaam van Christus, hoewel de ervaring het wel anders leert.

V. Is onze verklaring van de kerk ook weer verschillend?

A. Ja, gelijk wij in de leer van het genadeverbond twee soorten bondelingen erkennen, n.l. uitwendig bewijddadigen en inwendig begenadigden, zoo laten wij in onze verklaring van de kerk het oordeel des harten aan God over, maar gelooven op grond van Gods Woord, en volgens de openbaring der kerk van alle tijden, dat geveinsden en oprechten zich onder een mengen.

Ook hier een duidelijke en m.i. verkeerde poging, om tusschen verbond en verkiezing een nauw verband te leggen. Maar daarnaevens een sterk accent (m.i. terecht) op het onderscheid tusschen genadeverbond en vrederaad; een handhaving van de gedachte, dat het genadeverbond in den tijd valt, en niet in de eeuwigheid (al vindt het daarin, net zooda's het „werkverbond“), we zouden haast zeggen: natuurlijk, zijn wortel en grondslag en vastheid; en dan weer: bezwaar tegen de theorie, dat Christus, in stee van „Middelaar“ tot „Hoofd“ qua 2e verbondspartij gemaakt wordt. We zijn het met de constructies van den schrijver verder niet eens, nu, evenmin als vroeger, en meenen, dat de auteur zich een verkeerd denkbeeld vormt van de gevolgen der „vereeniging“ (van 1892). Maar ditmaal loopt het alleen over de kwestie van „Middelaar“ dan wel „Hoofd“.

Dat men ook in de Chr. Geref. Kerk — gelukkig — nog wel ruimte heeft voor onderling divergeerende opinies, blijkt wel, als men dit vragenboekje legt naast dat van ds Jongeleen, eveneens chr. geref. pred. Zijn standpunt is alzoo te typeeren:

De kring der bondgenooten is breed. De geloovigen en hun zaad, ook hun natuurlijk zaad, behooren er toe. Niet alleen de uitverkorenen, maar ook de niet-uitverkorenen. In één woord, allen die leven op de erve des Verbonds en aan wie het teken en zegel des Verbonds rechtens is toebediend. (Zie Bazuin, 9 Sept. 1927.)

Inzake de „goederen“ van het genadeverbond, en het daaraan deel krijgen, meent ds Jongeleen:

De goederen van het Genadeverbond. De Apostolische Geloofsbelydenis omschrijft de goederen als:

„Vergeving der zonde“, „Wederopstanding des vleeschs, en een eeuwig leven“.

Aan deze goederen hebben deel al de bondelingen, ook de niet-uitverkorenen. Wij meenen het zoo te moeten stellen. Elke bondeling, wedergeboren of niet, ontvangt van God de aanbidding van het heil in Christus. Deze aanbidding is:

a. Welmeenend.

b. Geeft recht zich de goederen toe te eigenen.

Dit in voorwerpelijken bezit stellen is echter tot zaligheid ongenoegzaam, daarom is noodig geloovige aanvaarding en toe-eigening.

Een onderwerpelijk in bezit stellen is dus noodig en dat gaat langs de lijn van ellende, verlossing en dankbaarheid.

Destijds D

„Hier v
van wat
noemt, m
den, gelij
voor en i
dooree
bieding
aan“; en
„voorw
tegenover
„deel h
bezit g
(Bazuin,

Nog steeds
lijkt me f
27) geen
keering o
Merkwa
„Bazuin“ 27
(doc. Leng
leen die d
de debatten
van Wisse
Hoofd-dan-w
Jongeleen C
in het gene
tusschen G
Christus er
vgl. „Bazuin
min of mee
n.l. voorgeb
vrienden, d
ook in zijn
Christus al
antwoordt W
ds Kersten

Waar
het HOC
uitgave C
bemerkt,
Christus,
bonds. M
nu Adam
Christus
gebracht.
Wie ons w
over deze
Hoor:

Dus is
verbond?
Boston, s
Verbond
Drieëni
den pe
Woord, c
anders, c
verklare
1928).

Men zal C
ditmaal —
waar het o
het verbond
doch of H
punt. Niet
mag, doch
is. Kersten
Kersten—F
sief ingen
onverholen
zich niet,
argumentat
Kersten's b
vragenboek
het fijne
gen. Van
Lengkeek
Beekamp C
„Bazuin“, L

In het
represent
(waarvar
ZOO; hi
soonlijke

We zullen
gereformeer
aan te voer
theologen r
ook maar
mening m
oogopslag
in zake O
thans niet
auteurs. W
ik zoo ma
Grondt, d

Segt
in Chris
Opdat
ofte der
ende on
dese twe
Later lez

Gelijk
Versoeni
vangingh
achtich
eigensch
de veree
ren (enc